

01/07/2024

ט"ד אסף דוק 077-5006206

ת. 052-6885006

מהו זיכוי מחמת הספק ובאילו מצבים הוא נפסק?

הרשעה בפלילים גוררת אחריה סנקציות חמורות, לכן נקבע כי על התביעה לנקוט באמת מידה ייחודית לפיה עליה להוכיח את אשמת הנאשם מעבר לספק הסביר. במידה וכל הספקות הסבירים הוסרו - הנאשם יזוכה. כמו כן, בתי המשפט נוהגים להבחין בפסקי הדין בין זיכוי מחמת הספק לזיכוי מוחלט. עו"ד אסף דוק מסביר אודות עקרון הספק הסביר שנקבע בחוק העונשין, באילו מקרים בית המשפט יזכה נאשם מחמת יסוד זה תוך סקירת פסקי דין בנושא, ומה ההבדל בין זיכוי מחמת הספק לזיכוי מוחלט.

עקרון הספק הסביר הנו עקרון בסיסי במשפט הפלילי לפיו יש להרשיע אדם רק במידה והוכח מעבר לכל ספק סביר כי הוא נושא באחריות פלילית לעבירה בה מואשם. אמת מידה זו הינה ייחודית למשפט הפלילי ונגזרת מעקרונות חוקתיים ובסיסיים של חופש האדם והגנה מפני פגיעה בכבודו וחירותו מפני מעצר.

עקרון חמת הספק במשפט הפלילי

סעיף 34כב לחוק העונשין קובע כי אדם לא יישא באחריות פלילית לעבירה אלא אם כן הדבר הוכח מעבר לספק הסביר. היסוד עוסק במשקלן של כלל הראיות המפלילות ועונה לשאלה האם חזקת החפות הופרכה או לא. על פי עקרון זה ישנה עדיפות שרשע יהלך חופשי מאשר שיישב זכאי מאחורי סורג ובריח ויורשע שלא כדין. הספק הסביר נלחם מפני הרשאות שווא ומפני הפללה על סמך טעויות עובדתיות.

זיכוי מחמת הספק - משמעותו שכנגד הנאשם הובאו ראיות כבדות-משקל, כדוגמת הראיות שדי בהן לעמידה בנטל השכנוע במשפט אזרחי, אך עדיין נותר ספק סביר בדבר אשמתו.

זיכוי מוחלט - משמעותו שלאור מכלול הראיות סבירה יותר המסקנה כי האירועים הנטענים בכתב האישום לא אירעו כלל. זיכוי מוחלט למעשה "מנקה" את הנאשם מכל אשמה נגדו ועל כן אינו דומה לזיכוי מחמת הספק אשר מותר עדיין ספק, אם כי נמוך לרף במשפט הפלילי.

טיב הזיכוי משליך על שאלת הפיצויים - להבחנה בין זיכוי מחמת הספק לזיכוי מלא יש גם השלכות באשר לפסיקת פיצויים לנאשם. פיצוי נאשם שזוכה במשפט פלילי יתאפשר רק במידה ולא היה כל יסוד לאשמה נגדו. בית המשפט העליון שלל בעבר מתן פיצויים לנאשם שזוכה מחמת הספק.

באילו מקרים בית המשפט יזכה נאשם מחמת הספק?

במשפט הפלילי בתי המשפט בוחנים את כלל הראיות, העדויות והגרסאות השונות ומנתחים את הסוגיה המונחת לפניהם בכובד ראש. כאשר עולות תמיהות הנוגעות למעורבות הנאשם בביצוע העבירה המיוחסת לו, עשוי הדבר להעלות ספקות בנוגע להרשעתו. יש לציין כי עקרון הספק הסביר הינו ספק ממשי ואינו עוסק בחוסר ראיות. במידה וקיים הספק לא ניתן להרשיע את הנאשם. על התביעה להוכיח כי כלל הראיות שברשותה מייחסות לנאשם אחריות פלילית לעבירה. ללא היסודות הללו כתב האישום יבוטל ובית המשפט יזכה את הנאשם.

01/07/2024

077-5006206

052-6885006

דוגמאות לזיכוי נאשמים מחמת הספק

בתיק פלילי 14-02-49702 - בית המשפט החליט לזכות את הנאשם מהעבירות שיוחסו לו מחמת הספק. כתב האישום ייחס לנאשם עבירות של הפרעה של שוטר במילוי תפקידו ותקיפת שוטר במילוי תפקידו. לפי כתב האישום, שוטר שהגיע למקום זיהה אדם שנוסף בידיו מחלון ביתו ולאחר מספר דקות ירד בכדי לשאול מדוע הגיעו שוטרים. השוטר ניסה לשוחח עם האדם אך הוא נצמד אליו תוך שנודף מפיו ריח של אלכוהול. השוטר ביקש ממנו מספר פעמים שיזוז אך לשווא. בשלב מסוים הרגיש השוטר סכנה ודרש ממנו שיתרחק אך לתדהמתו החל הנאשם לקלל אותו. השוטר ביקש שיזדהה אך הוא השיב לו בצעקות. לאחר שהודיע לו כי ירשום לו דוח, הנאשם התקרב אליו בצורה מאיימת והחל לקלל אותו. השוטר הודיע לנאשם כי הוא מעוכב לצורך זיהוי, אך הוא המשיך לקלל ואף דחף אותו. לאחר התנגדויות רבות, הנאשם נאזק, הוכנס לניידת תוך שהוא צועק, מקלל ובוטט בשוטר. כמה רגעים לאחר מכן הבחין השוטר כי שמשת החלון האחורי של הניידת התנפצה.

לאחר שמיעת כלל הראיות והעדויות, הוסקו מסקנות לפיהם קיימות סתירות רבות בין דוחות השוטרים והמתנדבים אשר מקשים על קבלת טענת המאשימה בנוגע להתרחשות. הוחלט לדחות את עדותו של הנאשם מפאת חוסר מהימנות בנוגע להשתלשלות האירועים אומנם הדבר איננו משלים את הפערים הקיימים בין כלל הדוחות. טענה נוספת שהשפיעה על החלטה זו היא העבודה כי נכחו במקום מספר רב של מתנדבים ושוטרים מול הנאשם, שאינו נקט באלימות מסכנת חיים.

בתיק פלילי חמור 13-12-35012 - אדם שהציג עצמו ככר בעל כוחות ריפוי, זוכה מחמת הספק מעבירות אינוס של מטופלות. על פי כתב האישום, הנאשם הציג עצמו ככר המסוגל למצוא לפונים אליו זיווגים, לרפא מחלות ולברך את מטופליו במיני ברכות. המתלוננת הגיע לנאשם במהלך שנת 2008 לאחר שאחותה התחתנה, יחד עם אביה ואחיותיה, בכדי להודות לו על ברכתו. הנאשם שאל לשלומה של המתלוננת וזו השיבה כי היא מדוכדכת עקב הפרידה מבן זוגה. לאחר שקרא בספר התורה, קבע כי עליה לחזור לבן זוגה הקודם. בעקבות דבריו החלה המתלוננת לבכות והנאשם ביקש מאביה ואחיותיה להשאירם לבד בחדר. הנאשם ביקש מהמתלוננת שתשכב על גבה, ולאחר שהשיבה בחיוב לשאלתו אם היא סובלת מבעיות בבטנה, הוא מישש ונגע בבטנה התחתונה. בהמשך היא נשאלה על ידו אם היא סובלת מבעיות ביחסי מין. לאחר שהשיבה בחיוב, הנאשם הורה לה כי תפשוט את מכנסיה ותחתונה. המתלוננת עשתה כן כי האמינה שהדבר יסייע לטיפול במצבה הנפשי ובבעיותיה. הנאשם החל לנגוע באיבר מינה של המתלוננת והחדיר את אצבעותיו לתוכו. המתלוננת קפאה במקומה אך המטפל הרגיעה באומרו כי מדובר במעשה טהור והחדיר את אצבעותיו מספר פעמים לאיבר מינה. המתלוננת סיפרה לבני משפחתה ולפסיכולוגית שלה על האירוע מיד לאחר התרחשותו אך החליטה להגיש תלונה במשטרה לאחר חמש וחצי שנים ממועדו. יחד עם זאת, עדותה הייתה שונה בכתב האישום וברישומי הפסיכולוגית. כמו כן, היא אינה ידעה לומר בבירור מי הוריד את מכנסיה וגרסתה בנוגע למספר החדירות הייתה שונה; בבית המשפט קבעה כי הדבר התרחש שלוש פעמים ואילו במשטרה לא ידעה לנקוב במספר מוגדר. ההגנה הביאה שלוש עדויות של נשים שטופלו על ידי הנאשם אשר תיארו חוויות מיניות דומות בעקבות נגיעתו בבטן התחתונה. אומנם עולה הספק האם אכן התרחש מגע באיבר המין למרות התחושות שהתעוררו בהן. הנאשם הכחיש כל מעשה אסור או מיני תוך שהדגיש כי אין הוא זוכר את המתלוננת ואת הטיפול בה.

בדיון בהכרעת הדין הוחלט כי כל אחת מהנסיבות אינה בעלת משקל מכריע ובהצטברותן יש לפעול לטובת הנאשם מחמת הספק. המתלוננת הגיעה לנאשם כשהיא במצב נפשי ירוד טרם הטיפול הפיזי שהוסיף למצבה הרעוע, כמו כן, ישנו חוסר סבירות כי הנאשם ביצע את המעשה בעוד בני משפחתה נמצאים מעבר לדלת חדר הטיפול, כשאין היא נעולה ובמיוחד כשכל אחד יכול להיכנס בכל עת. בנוסף, חלופה הזמן ממועד האירוע ועד הגשת התלונה השפיעה על עדות המתלוננת שאינה ידעה למסור פרטים מהותיים וברורים על האירוע. כמו כן, על פי עדויות נוספות של נשים שנשמעו בדבר תחושות מיניות חזקות לאחר שהנאשם נגע בבטן התחתונה, כפי שעשה למתלוננת, ניתן לטעון כי המתלוננת טעתה כשחשבה שהנאשם החדיר לאיבר מינה את אצבעותיו. לאחר שמיעת כלל הראיות והעדויות נקבע כי יש לזכות את הנאשם מחמת הספק הסביר.

01/07/2024

077-5006206

052-6885006

הוגש נגדך כתב אישום והנך נלחם על חפותך בבית המשפט?

עקרון הספק הסביר במשפט הפלילי מתייחס לתשתית ראייתית קבילה באמצעותה ניתן להוכיח כי החשוד ביצע את העבירה המיוחסת לו. במידה וקיים ספק ממשי שלא מאפשר להאשים את החשוד - הוא יזכה מחמת הספק ולא יורשע בפלילים. עקרון זה הוא בסיסי וייחודי ובאפשרותו להילחם בהרשעות שווא אשר שוללות את חירותו וכבודו של האדם ומכתימות את שמו שלא כדין. במידה והוגש נגדך כתב אישום שלא על עוול בכפך, היועץ עם עורך דין פלילי שיציג את גרסתך באופן מיטבי ושכנע את בית המשפט לזכותך מחמת הספק. במידה ואתה זקוק לייעוץ משפטי מקצועי בנושא באפשרותך ליצור עימנו קשר בטלפון **052-6885006** או להשאיר פרטים ונשמח לסייע ולהציע לך מענה ופתרונות מקצועיים בהתאמה אישית. הפניה אינה כרוכה בהתחייבות כל שהיא מצדך. סודיות מלאה מובטחת.